

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 12 april 1950

*'s Middags te 2 uur aangevangen, Plein 2b.

Aanwezig: De Minister-President, Voorzitter, en de Ministers Van den Brink, Götzen, Joekes, Lief tinck, Van Maarseveen, Mansholt, Rutten, Van Schaik, Schokking, Spitz en, Stikker, Teulings, In't Veld en Wyers.

Tevens zijn bij de punten 3b t/m 4 aanwezig Mr. N.S. Blom, Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken en Mr. W.H. Fockema Andreae, Staatssecretaris van Oorlog.

Secretariaat Ministerraad: Dr. M.J. Prinsen, Secretaris en Drs. J. Middelburg, Adjunct-Secretaris.

3. *Uniezaken*

a. *De Commissie voor Nieuw-Guinea* (Zie notulen MR 5 April 1950, punt 3f.)

Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat Ir. Ringers heeft geweigerd zitting te nemen in de onderhavige commissie. Spreker heeft hiertoe wel bereid gevonden Prof. van der Kolff uit Amsterdam, Prof. van Dijk, hoogleraar in de sociologie aan de V.U. en Prof. Pieters uit Tilburg. Als vierde man is nog gedacht aan Dr. Klein. Minister *Götzen* stelt voor Mr. van Beuge tot secretaris te benoemen. Dr. Klein zal men eventueel als deskundige kunnen vragen. De *Raad* verklaart zich met deze voorstellen accoord. Voorts wordt besloten, dat de Nederlandse leden van deze commissie bij ministeriële beschikking zullen worden benoemd.

b. *De kwestie-Westerling*

Minister *Van Schaik* informeert op welke wijze de Tweede Kamer zal worden ingelicht. Minister *Van Maarseveen* antwoordt, dat het aanvankelijk de bedoeling is geweest de nota, die de Regering aan Hatta zou verstrekken, ook aan de Tweede Kamer te zenden. Nu de voorgenomen maatregel in Indonesië voorlopig is uitgesteld zal aan dit plan geen uitvoering kunnen worden gegeven. Spreker is van oordeel, dat men voorzichtig moet zijn om op dit ogenblik met het seniorenconvent deze kwestie te bespreken, aangezien moeilijkheden ontstaan als een lid zich tegen uitstel verzet. De *Minister-President* is ook van oordeel, dat het inlichten van de Tweede Kamer thans beter kan worden worden uitgesteld. Daartoe wordt besloten.

c. *De moeilijkheden in Oost-Indonesië* (#Zie ook notulen MR 17/4/50, punt 3f.)

Minister *Lief tinck* vestigt de aandacht op een telegram van de HC d.d. 10 April, waaruit blijkt, dat de troepen van Aziz zich meester hebben kunnen maken van Nederlandse munitie. Spreker is verontrust, dat uit dit bericht niets blijkt van verzet tegen deze ontvreemding; bovendien wordt op deze wijze de schatkist benadeeld. Spreker acht het wenselijk, dat de hiervoor verantwoordelijke militairen ter verantwoording worden geroepen en dat aan de Nederlandse commandant in Makassar wordt opgedragen, dat hij de munitie moet teruggeisen.

Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat de vorige dag een telegram aan de HC is gezonden over de moeilijkheden in Oost-Indonesië en over het KNIL, waarbij is opgemerkt, dat het geval van de ontvreemding van munitie weinig geschikt is om het vertrouwen te vergroten. Ook een bericht omtrent de overbrenging van KNIL-militairen van Padang naar Makassar acht spreker bevreedend. De *Minister-President* verzoekt Staatssecretaris Fockema Andreae in Indonesië opdracht te geven, dat wordt nagegaan hoe deze ontvreemding van munitie zich heeft toegedragen.

d. *De activiteit van het Hoge Commissariaat*

Minister *Götzen* deelt naar aanleiding van een bericht in de dagbladen met critiek op het HC mede, dat dit aanvankelijk overbelast was, doch dat hierin intussen een belangrijke verbetering is ingetreden. Minister *Van den Brink* heeft geconstateerd, dat dergelijke critiek dikwijls een gevolg is van de omstandigheid, dat Nederlanders in Indonesië zich na de soevereiniteitsoverdracht nog niet hebben aangepast aan hun nieuwe positie van buitenlander.

e. *De overgang van het KNIL*

Minister *Lieftinck* brengt in herinnering, dat hij uit Indonesië een telegram heeft gezonden, waarin hij er op wijst, dat de termijn van 6 maanden, waarna de kosten van het KNIL ten laste van Nederland zullen komen, snel vordert. Een moeilijkheid is, dat noch door de Regering van de RIS noch door de leiding van het KNIL voldoende bekend is gemaakt op welke wijze men kan overgaan, waarbij komt dat de rechtspositie van militairen in de TNI niet is vastgesteld. Ook is spreker nog niets bekend omtrent de voorwaarden voor overgang van de Nederlandse KNIL-militairen naar de KL. Staatssecretaris *Fockema Andreae* deelt mede, dat laatstbedoelde voorwaarden thans in Indonesië bekend zijn gemaakt. Een synchronisatie van deze bekendmaking met publicatie van de voorwaarden door de RIS was niet mogelijk, aangezien men dit aan Indonesische zijde steeds uitstelt. Een bijzondere moeilijkheid voor de RIS is, dat de Indonesiërs aandrang uitoefenen om in het leger van de RIS te worden opgenomen tegen de voorlopige voorwaarden, welke voor dit leger zijn vastgesteld. Spreker verwacht, dat op het ogenblik 70% van het KNIL op Java wil overgaan naar het leger van de RIS. Tot Mei zal wellicht 2/3 hiervan in werkelijke dienst overgaan.

Minister *Lieftinck* stelt voor iemand aan te wijzen, die van week tot week aan de Ministerraad gegevens verstrekt over de liquidatie van het KNIL. Op een vraag van de *Minister-President* deelt Staatssecretaris *Fockema Andreae* mede, dat deze gegevens in Bandoeng samenkomen. De *Raad* verklaart zich accoord met het voorstel aan Minister *Lieftinck*.

f. *Overkomst naar Nederland*

Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat een commissie is gevormd, die zal nagaan welke maatregelen genomen kunnen worden, waardoor de overgang van Indo-Europese KNIL-militairen naar de KL zal worden geremd en de overkomst van in Indonesië gewortelden zal worden tegengegaan. De *Minister-President* informeert of de Indo-Europese militairen van het KNIL recht hebben om naar de KL over te gaan. Minister *Van Maarseveen* antwoordt, dat men geen uitdrukkelijk recht heeft om naar de KL over te gaan, doch dat men uitsluitend het recht heeft om voor afvloeiing in aanmerking te worden gebracht.

g. *De militaire leiding in Indonesië*

Minister *Schokking* heeft de indruk, dat de fysieke toestand van de Generaals *Buurman* van *Vreeden* en *Van Langen* niet zo goed meer is. De *Minister-President* is ook ongerust over de inzichten van *Generaal van Langen* in de defensie-politiek in Oost-Azië. In dit verband vraagt spreker zich af of het niet wenselijk is, dat deze over enige tijd naar Nederland terugkeert. Staatssecretaris *Fockema Andreae* noemt enige namen van officieren, die eventueel met de leiding in Indonesië zouden kunnen worden belast. Spreker stelt zich voor zich ter plaatse te oriënteren en vervolgens hierover aan de Ministerraad te rapporteren. De *Raad* verklaart zich hiermede accoord.

h. *De Nederlandse scheepvaart in Indonesië* (#Zie ook notulen MR 24/4/50, punt 1a.2°.)

Minister *Stikker* vraagt zich af of het niet wenselijk is aan de Nederlandse onderhandelaars over de scheepvaart in Indonesië een bekwame kracht toe te voegen. In dit verband noemt spreker de heer van *Hengel*, die zich in beginsel bereid heeft verklaard een opdracht te aanvaarden. De ministers *Götzen* en *Spitzen* achten dit een gelukkige suggestie.

i. *Behandeling van besluiten van de Ministersconferentie*

Minister *Lieftinck* stelt de vraag of de besluiten van de Unieministerconferentie de Ministerraad moeten passeren. De *Minister-President* is van oordeel, dat dit wel zal moeten geschieden. Minister *Lieftinck* deelt vervolgens mede, dat in de Nederlandse delegatie na de Ministersconferentie nog is gesproken over de vraag of voor de ondertekening van de besluiten nog vooraf machtiging aan de Koningin zou moeten worden gevraagd. Op grond van de overweging, dat dit niet nodig was, omdat deze conferentie in een verdrag is geregeld, is deze machtiging niet gevraagd. Hierbij doet zich evenwel de bijzonderheid voor, dat het credietverdrag geen unie-overeenkomst is.

j. *Goederen door NIWIN naar Indonesië gezonden*

Staatssecretaris *Blom* heeft vernomen, dat goederen (o.a. boeken), welke de NIWIN naar Indonesië heeft gezonden, weer naar Nederland terug zouden gaan. Spreker dringt er op aan met het hoofdbestuur van de NIWIN hier te lande deze kwestie op te nemen. Staatssecretaris *Fockema Andreae* heeft met de Directeur van de NIWIN gesproken, waarbij bleek, dat men vele giften heeft ontvangen met de conditie, dat de desbetreffende artikelen niet aan de TNI zouden worden overgedragen. Het gaat hierbij niet om boeken of sportartikelen, doch hoofdzakelijk om voor de tropen bestemde radiotoestellen. Spreker acht het nuttig als dit punt met de heer Six zal worden besproken. De *Raad* verklaart zich hiermede accoord.

- - -

l. *Overige onderwerpen*

1°. Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat Dr. Hirschfeld toestemming heeft gevraagd omstreeks 2 Mei naar Nederland te komen. De *Raad* verklaart zich hiermede accoord.

2°. Minister *Götzen* vestigt de aandacht op een telegram uit Japan van Mouw, waarin wordt medegedeeld, dat Lt.-Generaal Schilling heeft gevraagd voor hem een onderwijsbetrekking in Amerika te zoeken.

3°. Staatssecretaris *Fockema Andreae* deelt mede, dat hij over enkele dagen naar Indonesië zal vertrekken.

- - -